Tizedik évfolyam. 274 szám. Kolozsvár, kedd, november 26 1889.

SZERKESZTŐI IRODA:
Belmagyar utcza 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények számzendők.

AZ »ELLENZÉK« ELŐFIZETÉSI DIJA:
Vidékre postán, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 16 frt. || Negyedévre . . 4 frt.
Félévre . . . 8 frt. || Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.
Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnep napokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:
Kolozsvárt, Belközép utcza 88. szám.

HIRDETÉSI DIJAK:
Egy □ czentimeternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttéri czikkek
garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A francziák.

A franczia köztársaság, ugy látszik, végleg megszilárdult. Még csak egy évvel ezelőtt is nagy veszedelemben forgott nem kivülről, hanem belőlről. A franczia nyugtalan vérü nép s még a most folyó év elején is attól lehetett tartani, hogy Párizs és Franciaország ismét egy államcsinynyel vagy épen egy véres polgárháboruval lepi meg a világot. Ami nem is lett volna csoda, tekintve hogy egy század óta a franczia nemzet minden 18—20 évben megváltoztatta erőszakossan az országa alkotmányát. Boulanger, az operettszerü tábornok, valóságos forradalmat idézett elé, szerencsére azonban csak a könnyüvérü, felületesen gondolkozó nagy tömeg kedélyvilágában. De a komolyan gondolkozó, irányadó elemekre nem ragadt el a Boulanger-láz s habár az általános választások előtt még a képviselőjelöltek nagy része lobogójára irta az alkotmány-revizió jelszavát, de már a választások után, melyek a köztársaság hiveinek határozott többséget biztositottak, mindenki megtagadta e jelszót. Ugyannyira, hogy a képviselő kamara első ülésén, a napokban, egy Boulanger-párti képviselőnek az alkotmányrevizióra vonatkozó inditványát még a monarkista-párttöredékek is ellenezték; Cassagnac, a botrányhajhászó monarkista képviselő, aki esküdt ellensége a köztársaságnak s annak megbuktatására az ördöggel is szövetkeznék, egyenesen kijelentette, hogy az alkotmány-revizió eszméjét helyesli ugyan, de nem látja még elérkezettnek az idejét, vagyis ez azt jelenti, hogy kénytelen-kelletlen, de egyelőre is belenyugszik abba, hogy Franciaországot a republikánusok és a köztársaság kormányozza.

Ami azonban még ennél is biztatóbb jelenség a köztársaságra nézve, az hogy magában a monarkistapártban akadt egy töredék, mintegy 40 képviselő, akik határozottan kijelentették, hogy a köztársasági többséghez csatlakoznak s annak Franciaország megerősitésére irányzott törekvéseit támogatni fogják. Ugy, hogy ha ez a 40 képviselő a mérsékelt köztársasági képviselőkkel kezet fog; és ha a mérsékelteket belső viszálykodás, jogosulatlan nagyarázgatások, indokolatlan ellenzékieskedés, egyéni irigykedés vagy féltékenykedés nem osztja meg: Franciaország nyugodtan láthat a reformokhoz és egész erejével készülhet elő arra a nagy nemzetközi összeütközésre, mely előbb-utóbb be fog következni Európaszerte.

És ez az, ami minket s általán egész Európát a franczia közállapotok legujabb alakulásánál a leginkább érdekelhet és megnyugtathat. Abban az általános lecsöndesedésben, mely egyidő óta Franciaországban bekövetkezett, mi az általános béke legbiztosabb zálogát látjuk. Az európai békét emberi számitások szerint más nem hajlandó és nem is képes megzavarni, mint Oroszország. A hatalmas czári birodalom azonban elszigetelve áll erőszakos terveivel és harczias hevével. S mindaddig, mig egy megbizható szövetségesre nem talál, akinek társaságában sikerrel kecsegtető akczióba léphetne, mindaddig még reá sem gondolhat arra, hogy akár Keleten Bulgáriáért vagy épen Konstantinápoly birtokáért, akár ellenünk, akár Németország ellen támadólag lépjen föl.

Ám egy köztársasági kormány minden ilyen kilátást a biztos szövetkezésre kizár. A franczia republikánusok között sokan lehetnek, sőt tényleg vannak is, akik mélyen fájlalják Elzasz és Lotharingia elszakitását Franciaországtól; vannak olyanok is, akiknek szivéből nem halt ki a remény — hogy e szép tartományokat valaha visszahóditják Németországtól. De az ilyen franczia republikánusok száma, — értjük az olyanokat, a kiknek a franczia közéletben irányadó szava van, — először is csekély; másodszor meg sokkal komolyabb, sokkal jobb francziák, semhogy egy elhamarkodott lépéssel koczkáztatnák a sikert.

Amig tehát a köztársaságiak, akár a tulzók, akár a mérsékeltek állanak a közdolgok élén Franciaországban; hogy locus communisszal éljek, „Európa nyugodtan alhatik.“ A béke ez oldalról, legalább egyhamar nem lesz megzavarva. Egészen másként állana a dolog, ha például Boulanger diktatori tervei sikerültek volna, vagy ha valamelyik monarchista párt, valamelyik csoda segélyével, többségre vergődnék, avagy talán egy erőszakos államcsiny segitségével magához ragadná a hatalmat.

Amely napon Boulanger diktátorságát proklamálta volna, vagy valamelyik monarkista-csoport az államcsinyt elkövette: azon a napon a háboru koczkája el lenne vetve egész Európában. Mert annak az uj franczia kormánynak a Külföld felé, a bosszuállásra kellene forditnia a franczia nép figyelmét, hogy saját uralmát megszilárditsa benn.

Ezért tekintünk mi teljes megnyugvással a franczia belső politika ujabb alakulásaira; s ezért rokonszenvezünk mi a belső rendre, erőgyüjtésre, reformokra, a franczia nemzet anyagi és moralis előhaladására támaszkodó franczia köztársasággal!

Marostorda vármegyében előreláthatólag élénk és küzdelemteljes lesz a tisztujitás. A vármegye szine-java fölkérte Szentiványi Kálmán országgyülési képviselőt, hogy vállaljon alispáni jelöltséget, Szentiványi párthiveinek és barátainak hosszas unszolására hajlandónak igérkezett a jelöltség elvállalására. Nézetünk szerint e kérdést — bárha Szentiványi, határozott ellenzéki álláspontot foglalt el úgy az országházban, mint a vármegyében, egyszerü párttusává degredálni nem szabad. Marostordamegye igazgatása, a főispáni erőszakoskodások hosszu lánczolata és az eddigi alispán párt-administrátiója miatt, alaposan el van rontva, békéje föl van dúlva. A megrontott beligazgatás és a feldult béke megkorrigálását várjuk mi a tisztujjitástól. A tapasztalat bizonyitja, hogy Szentiványi alkalmas egy vármegye kormányzására, Sándor László pedig nem alkalmas. Ohajtjuk, hogy e tapasztalásból a vármegyei bizottság többsége vonja le a konsequentiát.

Az országgyülési függetlenségi és 48-as párt vasárnap délelőtt 11 órakor Bpesten a pártkörben gyülést tartott, melyen megbeszélték a kölségvetési vitá további folyamára vonatkozó teendőket. Az egyes kisebb tárczák költségvetéseinek tárgyalására nézve is megállapodtak. A párt szónokai lesznek: a királyi udvartartás költségeinél Orbán Balázs, a külügyi közös kiadásoknál Madarász József, a király személye körüli minisztérium-költségeinél Polonyi Géza, a miniszterelnökség költségeinél Ugron Gábor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Politikai hir.

A »Nemzet«-et föl kell világositanunk az iránt, hogy ama megjegyzéseket, melyek a honositási törvény ügyében tett miniszterelnöki nyilatkozatra vonatkozólag az Ellenzékben megjelentek, nem irta a függetlenségi pártnak egyik vezértagja sem. Igenis, a sürgönytudósitást, mely a dolog természeténél fogva nem tartalmazhatott száraz ténynél egyebet, Ugron Gábor képviselőtől kaptuk, de a véleményt a sürgönyben foglalt tényről, akár helyes az, akár rem, maga az Ellenzék szerkesztősége mondta, a Bartha Miklós távollétében. Azt az örömöt tehát, mintha az országgyülési függetlenségi párt e kérdés fölött meg volna hasonolva, el kell rontanunk, mert nem az egyik vezérférfiu áll szemben a másikkal, hanem lapunk vélekedése és a függetlenségi párt között volt eltérés.

A T. Ház-ból.

Bpest nov. 24.

A képviselőház mai ülésén a budget vitát folytatták.

Az első felszolaló báró Kaas Ivor volt. Beszéde mind forma, mind tartalom tekintetében egyaránt a legszebb s legátgondoltabb szónoklatok közé tartozik. Mindaz, amit báró Kaas Ivor a magyar nemzet monarchizmusáról, s ugyanakkor a Kossuth iránti kitéphetetlen háláról és szeretetről mondott, valódi remekmü. Épp oly szép és igaz volt Kaas beszédének középső része is, melylyel az 1867-ki kiegyezést és gróf Andrássy Gyulának korszakát jellemezte.

Beszédének utolsó része, a jelenlegi politikai helyzettel, s annak esetleges fejleményeivel foglalkozott. Őszintén megmondta, hogy a parlamenti küzdelem, mely ma foly, nem normális és kimondta azt is, hogy ha a miniszterelnöki abszolutizmus továbbitására a többség a miniszterelnöki erőszakot, a képviselőházi elnök székébe akarná ültetni, hogy ennek igen végzetes következményei lehetnének. Ugyanekkor Kaas Ivor a ház elnökéről Péchy Tamásról igen melegen nyilatkozott s ez alkalommal az egész ellenzék zajosan megéljenezte Péchy Tamást.

Báró Kaas Ivor beszéde igen nagy hatást tett az ellenzéken, s beszéde végén számosan siettek a szónok üdvözletére. Mikor a tetszés-zaj elmult, kezdte beszédét Gajáry Ödön.

Gajáry beszéde forma s előadási modor tekintetében, megérdemli az elismerést. Gajáry megakarta védeni a kormányt attól a vádtól, hogy alatta a közjogi kérdésekben hátramenetel történt, de mert e téren konkrét tényekre nem tudott hivatkozni, tehát kénytelen volt Ábrányi Kornél beszédéből is (melylyel különösen sokat foglalkozott) elképen idézni, hogy kihagyta épp ama pontokat, melyek a leglényegesebbek. Az idézéseknek ily módjával a bibliából is ki lehet olvasni, hogy nincs Isten. A kormánypárt zajos tetszéssel fogadta Gajári beszédét és sokan gratuláltak neki.

Ezután öt percznyi szünet következett.

Ennek letelte után Ábrányi Emil szólalt fel. Ábrányi Emil beszédének első részében a szatira éles fegyverét forgatta Tisza István szombati felszólalásával szemben, s e szatira oly finom s oly szellemes volt, hogy az ellenzék részéről folytonos derültség és tetszés-zaj kisérte. Ezután Ábrányi Emil a magyar nemzeti kulturáról és a politikai szellem hanyatlásáról s ennek okairól szólott — vagyis inkább szónokolt, hévvel és meggyőződéssel, s a figyelemből és csöndből, melylyel hallgatták, a zajos tetszésből, melylyel időnként jutalmazták, s a tömeges gratulációkból, melyekkel végül elhalmozták minden tulzás nélkül lehet konstatálni a kiváló sikert, melyet Ábrányi Emil aratott.

Ábrányi beszédének különösen befejező része gyakorolt általános és és nagy hatást az ellenzéki pártokra.

E részből adjuk a következőket:

»Oly korszak, a milyenben mi élünk, mely századok mulasztásait van hivatva pótolni az állami konsolidacció terén, oly társadalom, a milyenben mi élünk, melyben a közélet keretét, a szervilismus görnyedezése, a lélek sivársága, a hivatal- és provizió-vadászok becstelen ügyességei töltik ki, nem büraktikus söpörgetést, hanem herkulesi erőfeszitést igényel. (Ugy van! Ugy van! balfelől.) És én azt mondom, t. ház, sietnünk kell, nehogy Európa jövendő alakulása hamarább következzék be, sem mint a magyar államot nemzeti müveltségének egysége alapján véglegesen kiépiteni sikerült. (Helyeslés szélsőbalfelől.) Magyarország vezérszerepét akár Ausztria mellett, akár Ausztria nélkül, de Európának ezen a részén minden körülmények közt biztositani kell.

Ha létrejönne az a confoederáczió, mely sokak szerint épugy benne fekszik a geographiai helyzetben, mint egy természetes politikai szövetség körvonalaiban; ha ez a confoederáczió létrejönne, kapcsolatot létesitvén a Balkán szabad és független államai közt, akkor e konfoederáczió, e nagy és életképes csoportosulás élén csakis Magyarország haladhatna, — mint Európa keleti részének legmiveltebb állama. (Helyeslés szélsőbalfelől.)

De hogy ezt a szerepet méltóan betölthessük, hogy központja lehessünk és maradhassunk ifju és törekvő nemzeteknek, hogy erkölcsi tulsulyunkban senki ne kételkedhessék, ehhez, t. ház nemzeti egyéniségünk teljes kifejtése, teljes kimüvelése szükséges. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ámde ennek első feltétele az, hogy Magyarország élén önérzetesebb férfiasabb és lelkesebb kormány álljon. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon,) olyan kormány, mely a magyar nyelvet nem nyomja le az osztrák birodalmi tartományok nyelvének szinvonalára; olyan kormány, mely a magyar miveltséget nem kisebbiti és a német miveltséget nem glorifikálja, olyan kormány, mely nem tartja feladatának, hogy a nemzete zászlaját időnkint vagy másokkal tépesse meg, vagy maga konfiskálja el. (Igaz! Ugy van a szélsőbalon,) olyan kormány végre, mely most törvényes intézkedések leple alatt tesz kisérleteket arra, hogy arczul üssön egy 87 éves szegény öreget, ki fájdalmas elhagyatottságában is Magyarország legnagyobb büszkesége. (Élénk tetszés szélsőbalfelől.) ki mértföldek százai daczára ezerszerte közelebb van hozzánk, mint az a kormány, mely csak lépésre van tőlünk (Élénk tetszés szélső balfelől.) Nem fogadja el a költségvetést, hanem hozzájárul Helfy Ignácz képviselő határozati javaslatához.

Az „ELLENZÉK“ TÁRCZÁJA.

1889. November 26.

Tengerparton.

I.

A tenger — e jó öreg úr —
A gyermek-embert nagyon szereti,
Nyalánkságát is ösmeri,
Ezért lökdös ki jókedvében
Mindenféle csiga-bigát neki.

II.

A szép, fehér sirályokat
— Ahogy ott fenn czikázva szállanak
A fénylő, tiszta légben —
Gyakran és hosszan el-elnézem;
Miért? magam sem tudnám hirtelen
Megmondani.
Bizonynyal az tetszik nekem,
Hogy szabadok, hogy boldogok —
És szivem fáj, ha arra gondolok,
Hogy az ember, bár lelke van,
Sinlődik, mint a rab
És szabadsága mindörökre csak
Tündöklő paradox marad . . .

III.

Mily szép egy suhanó,
Vitorlaszárnyon röpködő hajó!
Hogy szeldeli a kék habot!
Mig egyszer csak vitorlát, csónakot
Elföd a vizek hamvas távola
. . . . . .
Egy-egy ragyogó, kedves álom is
Épp igy tünik tova.

Endrődi Sándor.

A müvész és a törpe.

Preyer J. Vilmos festő-müvész, ki néhány hóval ezelőtt Düsseldorfban elhalálozott s kinek »Csendélete« a modern müvészek legbecsesebb alkotásaihoz tartozik: csak akkora volt, mint »Borszem Jankó« vagy »Hüvelyk Matyi.« A szó valódi értelmében csinos kis emberke volt Preyer, az egyes testrészek minden aránytalansága nélkül, a mi különben törpékoél ritkán fordul elő. Husz évnél sokkal idősebb volt már, s üde, virágzó és teljesen szakáltalan arczával ugy nézett ki, mint egy karcsu derekú, alig nyolcz éves fiucska. Mindenki, ki közelebb nem ismerte, ilyennek tarthatta, annál is inkább, mivel ruházkodása is — fekete rövid bársonykabátka letürt fehér inggalérral, melyre a simára fésült haj omlott le — elősegitette e csalódást.

A »Magdeb Ztg.« a következő kis historiát beszéli el olvasóinak Preyerről:

Történt egyszer, hogy Preyer Düsseldorfból átrándult Münchenbe, hogy az ottani mükincseket megtekintse, de különösen, hogy barátját Corneliust, a düsseldorfi müakadémia volt igazgatóját meglátogassa, a ki most hasonló minőségben az Izár melletti városba tette át müködésének székhelyét.

Illő déli órákban megjelent Preyer Cornelius lakásán. Csengetésére egy szólgáló kinyitja az ajtót, s kérdezi, hogy mi járatban van.

»Az igazgató urat keresem.«

»Az igazgató ur nincs hon.«

»Mikor jön haza?«

»Nem tudom,« felel a leány kurtán s furcsán.

»De szeretném tudni.«

»Na, ha épen tudni akarja, megkérdezem az igazgatóné ő nagyságát.«

Erre bejelenti a szolgáló urnőjének, hogy egy kis fiu minden áron az igazgató urral akar beszélni. Az igazgatóné, egy épen oly szép, mint szeretetreméltó asszony, Cornelius második neje, kivel Düsseldorfból való átköltözése után kelt össze, kiment, hogy maga beszéljen a »fiucska«-val.

»Mit akarsz, gyermekem?« kérdi a künn várakozó festőt, ki a szép hölgy imposáns megjelenésére tisztelettel teljesen vevé le a barettszerü bársony föveget.

»Az igazgató urral szeretnék beszélni«, — felelé ez, finom gyermekded hangjával.

»Férjem nincs honn, de szivesen eligazitom, ha rám bizod ügyedet.«

»Nem lehet, magam kell hogy vele beszéljek.«

A vélt fiucskának sajátszerü megjelenése, valamint ügyes magaviselete, felkölték Cornelius asszonynak kiváncsiságát és érdeklődését.

»Nós, fiacskám», viszonzá, »ha idődd van . . . . én különben minden perczben várom férjemet, addig is jőjj be,« s ezzel szobájába tuszkolá a »kicsikét«. Ott székkel kinálta meg, s a kis hamis gyermekies bátortalansággal foglal helyet annak egyik karjára. Több kérdést intéz hozzá, melyekre azután a müvész naiv, de mégis meglepően ügyes feleletet ad. Elég az hozzá: a »fiucska« a társalgás folyama alatt magatartása és ügyes beszéde által annyira elbájolta Cornelius asszonyt, hogy a különben is élénk temészetű nő ölébe veszi, megczirógatja, s ugy gyönyörködik a kedves »gyermek« okos csevegésében.

Hirtelen kinyilik az ajtó. Cornelius megáll a küszöbön, s a helyzetet egy tekintettel felfogva és megértve, felkiált: »Isten hozta Preyer ur! Ugyan bizon miféle szél kergette önt ide?« —

Micsoda? Preyer ur! — Egy sikoltással ijedten felugrani, Preyer urat földhöz vágni, a legközelebbi szobába berohanni s annak ajtaját csörömpölve behuzni: egy pillanat müve volt Cornelius asszonynál. Cornelius és Preyer, a ki a földről összeszedte magát, szünni nem akaró hahotába törtek ki. Nagy fáradságába került az igazgatónak, a mig nejét ismét behozhatá; de végre legyőzé szégyenét az asszony, s szokásos módon bemutattatá magának az idegen urat. Nemcsak szeretetreméltó elfogulatlanságát nyeré ismét vissza rövid idő alatt, de az ebéden is, melyen Preyer mint szivesen látott vendég szintén részt vett, mint harmadik osztozott a férfiak vigságában.

— ó —r.

Az Estell hibája.

„DÓRA“ SZERZŐJÉTŐL.

Az „Ellenzék“ számára forditotta: **Amica.**

VII.

(Folytatás.) (14.)

— A ki téged beszélni hallott, biztosan tudhatja, hogy énekelsz — szólt közbe Sir Desmond, amint egy széket huzott az asztalhoz, s a zsebjéből egy csomó papirossat kivett. — De édesem — folytatá — ne gondold, hogy nem hallgatlak ha ezeket a papirossokat nézem át; épen olyan figyelmesen hallgatlak mint ha semmit sem téve ülnék.

Estell alig ügyelt oda hogy mit mondott. Bruton százados egy dalt vett ki a csomag közzül, s a leány arczára függesztett tekintettel elibe tartá.

— Rivers kisasszony, lesz szives ezt elénekelni? — mondá — Cime — »Az öreg Robin Gray« — mindig kedvencz dalom volt mióta a mult februáriusban Cheltenhamban olv pompásan hallottam énekelni. — Egy Ray kisasszony énekelte, — egy fiatal leány — soha sem hallottam fönségesebb hangot mint az övé.

Estell fehér lett mint a halál, és érdeklődőleg emelte fel kezeit. — Már most bizonyosan tudta, hogy felösmerte és nem volt egyéb, hátra mint hogy irgalmára bizza magát. — Hirtelen körül tekintett a szobán. — Klára, egy alacsony székben a tüz mellett ülve olvasott és senkire sem ügyelt; Lady Adare szorgalmasan kötött arra ügyelve nehogy több szemet ejtsen le; Sir Desmond pedig fejét kezére támasztva, az irományokat nézte át. — Igy a cheltenhami nyilvános énekesné nem érdekelte őtet. — Alig figyelt a barátja szavaira, — ámbár nyugodtan azt mondá:

— Az Estell éneke nem fogja édes emlékedet elrontani. Ez a legjobb darabjai közzé tartózik. Énekeld el édesem.

A leány hallgatva vette át a darabot a Bruton kezéből — mig az mosolyogva nézett rá.

— Én is azt hiszem hogy Rivers kisasszony nem fogja az emlékemet elrontani, — mondá lassu merengő hangon — ámbár a Ray kisasszony éneke tökéletes volt. Láttam, hogy egy öreg lady hangosan zokogott és én magam is el voltam érzékenyülve. — A Ray kisasszony hangjában könnyek voltak, és oly

Tisza-Herbert.

Ábrányi Emil orsz. képviselő a képviselőház tegnapi ülésén mondott nagyhatásu beszédében pompás szatirával boncolta azt a szereplést, melyet Tisza István az apja javára a péntéki ülésén folytatott.

Ábrányi e felette sikerült beszédében többek közt ezeket mondta:

»Nagyra becsülöm én a családi összetartozóság érzetét (Mozgás jobbfelől,) és tudom, hogy a történelem szép példákat mutat föl önfeláldozó fiukról, (Tetszés balfelől), akik a kötelesség magaslatán állva, gyakran még életüket is odadobták szülőikért, igaz ugyan hogy többnyire inkább néma heroizmussal, mint szájas diesekedéssel. (Derültseg és tetszés a bal és széső baloldalon. Mozgás jobbfelől.)

Nagyra becsülöm a miniszterelnök urat mint gyengéd apát és Tisza István képviselő urat, mint gyengéd fiut: (Derültség a széső baloldalon.) de bocsásson meg, ha bátor vagyok kimondani, (Halljuk! Halljuk!) hogy szombati fellépése talán helyes lehetett a 10 parancsolat értelmében (Tetszés a széső baloldalon.) de a parlamenti illendőség tiz parancsával sulyos összeütközésbe jött, (Ugy van! a baloldalon.) mert ennek egyik szakasza igy hangzik: Tiszteld atyádat, de ne csinálj neki a parlamentben reklámot. (Zajos derültség és tetszés a bal- és szélsőbaloldalon. Mozgás jobbfelől.)

Elnök: Figyelmeztetnem kell a képviselő urat, hogy itt képviselők vannak, és nem fiuk s apák. (Zajos általános derültség.)

Ábrányi Emil: Beismerem, t. képviselőház, hogy Tisza István képviselő urnak szombati, Gajári képviselő ur állitása szerint nagyszabásu beszéde óta, (Halljuk! Halljuk!) én a képviselő ur államférfiui önérzetét, talán még tehetségeinél is jobban csodálom.

Mert egy füst alatt leczkét adni Apponyi Albert grófnak, a ki a parlamentnek egyik méltó büszkesége, (Éljenzés a bal és szélsőbalon.) és ugyanakkor érettségi bizonyitványt állitani ki saját apjának a jó kormányzásból és a politikai tekintélyből, (Derültség balfelől.) mondván: Én Tisza István orsz. képviselő ezennel hitelesen bizonyitom, hogy Tisza Kálmánnak, dacára, kogy a multban követett el hibákat, mégis tekintélye van, és hogy ő az országnak egyedüli possibilis miniszterelnöke, (Derültség a bal- és szélbalon. Ugy van! jobbfelől.) már bocsánatot kérek, t. ház, de ehhez a piramidális önérzethez képest talán még az Eiffel-torony sem elég magas, (Zajos derültség balfelől.) pedig annak a magasságáról meggyőződést szereztem magamnak Párisban. (Derültség a bal- és szélsőbaloldalon.)

Es az önérzet olyan, kogy ehez hasonló sem Moliere sem más vigjáték-iró darabjaiban nem fordult elő. (Derültség a bal- és szélsőbalon. Mozgás jobbfelől.) Kérem a t. házat, (Halljuk! Halljuk!) ne méltóztassanak megróni azért, ha őszintén bevallom, hogy a nagyszabásu beszédnek ama bizonyos részletei alatt engemet egy frivol igézet nevettető hatása tartott fogva. (Halljuk! Halljuk!)

Én Tisza István ur feje felett égő betükkell ezt a czimet véltem leolvasni: »Dunanan és fia a magyar parlamentben.« (Élénk derültség a szélsőbaloldalon. — Mozgás jobbfelől.) E nevettető igézet hatása alatt Tisza István képviselő ur deli alakja lassanként átalakult Patroclussá, (Halljuk! Halljuk!) de nem azzá a Patroclussá, a kivel a jó öreg Homér foglalkozik, hanem a ki Offenbach operettjében szerepel. (Tetszés a széső baloldalon.) A mint Offenbach Patroclusa nevetségessé teszi magát a darab egész folyamán annak tüntető bevallásával, hogy Dunanannál tökéletesebb rézöntőt nem ismer, (Élénk derültség balfelől. Mozgás jobbról). a ki valaha Páris csatornáját összetéveszti a velenczei Canal Grandéval, ép ugy vallja, hiszi és hirdeti Tisza István képviselő ur, hogy a miniszterelnök urnál tehetségesebb és tekintélyesebb miniszterelnök nem létezik. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.

Honvédek gyülése.

Bpest nov. 24.

Az országos honvédgyülés ma délelőtt tartatott meg a vármegye házánál élénk érdeklődés mellett.

Tisza László elnök megnyitván a gyülést, megemlékezett Rudolf trónörökös haláláról, majd a 48—49-ki honvédek sorából legutóbb elhunyt bajtársakról. Jelentette továbbá, hogy a budai honvédsirok immár be vannak keritve. József főherczeg margitszigeti főkertészének, Magyar Jánosnak, a ki a sirok körül a kertészeti munkákat végeztette, valamint mindamaz iparosoknak és polgároknak, kik a bekerités létesitéséhez hozzájárultak, meleg köszönetet mondott.

Az isaszeghi honvédemlékre már annyi pénz gyült be, hogy remélhetőleg még a tél folyamán fel lesz állitható. Mindezek kedvező jelenségek arra nézve, hogy a honvédek iránti kegyelet nem apadóban van az egész országban.

Az országos honvédsegélyezés tárgyában a miniszterelnök megigérte, hogy minehelyt országos ügyek elintézése után alkalma lesz a kérdéssel bővebben is foglalkozni kedves kötelességének fogja ismerni a fönnálló bajokon lehetőleg segiteni, és immár bankétet hivott egybe a honvédsegélyezés ügyében, a mely elvi határozatokat hozott a törvényhozás elé terjesztendő javaslatok tekintetében.

A gyülés éljenzéssel vette tudomásul, hogy a honvédsegélyezés ügyét a miniszterelnök vette kezébe.

Örömmel jelenti az elnök, hogy a vidéki egyletek egyik legfontosabb kérelme teljesülni fog, a mennyiben a segélyezés ügyére ezentul a kormánynak befolyása lesz és a segélyezések a hivatalos lapban közöltetni, a segélyezési ügyek pedig a szükséges ellenőrzés mellett a lehető leggyorsabban fognak elintéztetni. (Éljenzés.) A mint az ujabb szabályzatok és tervezetek el fognak készülniazok nyomban közöltetni fognak a vidéki, honvédegyletekkel.

A választásokat megelőzőleg az elnök Inczédy Sámuel elnöklete alatt kandidáló bizottságot küldött ki.

Ezután Vadnay Károly a számvizsgálóbizottság elnöke jelentette, kogy a bizottság a számadásokat megvizsgálván minden kiadást igazoltnak talált. A közgyülés megadta a fölmentvényeket és elfogadta a jövő évi költségvetést 540 frt költségelőirányzattal.

Inczédy Sámuel inditványa alapján az országos gyülés köszönetet szavazott a budai honvédsirok bekeritését eszközlő bizottságnak, valamint a budai-óbudai honvédegyletnek, és különösen Mikár Zsigmondnak, kinek nagy érdeme van a 9000 frtos mü létrejöttében.

Tisza László elnök ezután felolvasta a központi bizottság inditványait, melyek szerint a mai napon tul alakuló honvédegyletek többé el ne ismertessenek és a segélyezésnél figyelembe ne vétessenek, kivéve azon egyleteket, melyek időközben megszüntek ugyan, de uj életre keltetnek. Az országos gyülés az inditványt vita nélkül elfogadta. Inditványozza továbbá a közp. bizottság, hogy a vidéki honvédegyletek ezután a honvédigazolványok kiállitásánál a legszigorubban járjanak el és megerősités végett küldjék fel a központba, mert a segélyezésnél ezentul csak ily eljárás mellett fognak tekintetbe vétetni. Inditványozza azt is, hogy a vidéki egyletek ez év végeig matassák be a központnak alapszabályaikat, hivatalnoki karuk névsorát, az általuk eddig igazolt összes honvédek névsorát a tisztek feltüntetésével és lehetőleg annak kimutatásával, hányan vannak még jelenleg életben az általuk igazolt honvédek közül, mert mindez adatok okvetlenül szükségesek lesznek az országos segélyezés rendszeresitésénél.

Több hozzászólás után az országos gyülés ez inditványokat is elfogadta.

A gyülés tagjai közzül mintegy ötvenen, az ülés befejezte után lakomára gyültek össze.

*

A gyülési kebeléből választott 30 tagu küldöttség délután ½5 órakor Inczédy Sámuel ezredes vezetése alatt tisztelgett a miniszterelnöknél.

A küldöttségben nem egy, a multból és a jelenből ismert jeles hazafi vett részt. Igy Inczédy Sámuel honvédezredes, mint a kolozsmegyei honvédegylet elnöke, gr. Esterházy Miguel egykori huszárkapitány, ki az oroszokkal tartott rövid alkudozások alkalmából a Pöltenberg vezetése alatt álló küldöttségnek tagja volt, és sok más a közéletben ismeretes egyén. Szöllőssy Soma Maros-Vásárhelyről, Szász Dániel Kézdi-Vásárhelyről.

A miniszterelnök szivélyesen fogadta az üdvözlést és a köszönet kifejezését. Mindannyi jelenvolt öreg honvéden valóságos lelkesedés lelkesedés vett erőt, midőn Szász Dani örnagy az 1848-iki honvédzászlóaljnak zászlófoszlányát, illetőleg selyemre festett zászlóképet, s annak egykori zászlótartóját Kocsis Józsefet Kézdivásárhelyről bemutatta a miniszterelnöknek. A miniszterelnök ezután szivélyesen elbucsuzott a küldöttség tagjaitól, s a tisztelgés véget ért.

A hazafias nevelésről.

— Kozma Ferencz tanfelügyelő beszéde. —

Tisztelt iskolai elöljáróság!

Azon megtisztelő figyelem, mely e megnyitási ünnepély elnapolásával lehetővé tette reám nézve, hogy én azon ma részt vehessek, de még inkább az a bizalom, melylyel iskolájok ujra szervezése és kibővitése ügyében utmutatásért hozzám fordultak s tanácsomat követték is: kétszeresen kötelességemmé teszi, hogy szép ünnepélyök bezárása előtt szót kérjek és önöket e helyen örömmel üdvözöljem.

Üdvözlöm pedig legelső sorban azért, mert iskolájuk nevelési rendszerének határozott magyar hazafias jelleget adtak az által, hogy tantervül az állami iskolák tantervét és tannyelvét fogadták el s képesitett tanitószemélyzetet állitottak annak megvalósitására. — Ezzel nemcsak saját maguk rokonszenvének adták bizonyitékát a magyar államiság iránt, hanem egyszersmind gondoskodtak arról is, hogy a szellem nyelvben, érzületben és gondolkodásban állandó lelkülettté érlelődjék a felnövő ifju nemzedékekben. Ez önöktől a hazafiság egy olyan tettye, a mit ugy a közvélemény, mint a tanügyi felsőbb hatóság örömmel és elismeréssel veszen tudomásul, mert önök ezáltal magyar polgári kötelességök tudatának és érzetének magaslatára emelkedtek.

A törvény által biztositott jogegyenlőség csak társadalmi uton nyerheti meg a maga teljes reálizálását. A társadalmat pedig a nevelés idomitja. Az iskolában kell leraknunk alapjait azon uj magyar társadalomnak, melyben szeretett hazánk gyermekei közül többé senki se érezze magát idegennek. Csak akkor lesz igazán boldog e közös anya, ha a testvérek mindnyájan közös szeretettel és bizalommal simulnak az ő kitárt kebelére! Minden népfaj megtarthatja maga szellemének jellemző vonásait, ápolhatja ősei hitét, sőt nyelvét is, a mennyiben ezt magára nézve szükségesnek véli: de a magyar állam, a magyar társadalom ezenkivül egyebet is követel mitőlünk: el kell ismerni mindnyájunknak a magyar nemzet államalkotó és államfentartó erejét, mely ezer év tanuságára hivatkozik; be kell mélyednünk ez ezerév hamisitatlan történetébe, mely az alkotmány- és szabadságszeretet fényes bizonyitékait tárja elénk; meg kell ismerkednünk a magyar irodalom és tudományosság, sőt a magyar müvészet hatalmas fejlődésével, — s ha látjuk és érezzük, hogy a világirodalom remekeivel egyenlő élvezetet nyujt Eötvös, Petőfi, Arany János vagy Jókai Mór, az államalkotó Nagy Károlynak méltó társa Szent-István király, az ó-kori törvényhozóknak Verbőczi vagy Deák, az ékesszólás mestereinek Kossuth, hogy a hunyadiak minden kornak és nemzetnek dicsőségét csak emelhették volna, — s a közgazdasági regeneratoroknak mintaképe Széchenyi, kinek alkotásai jótékony hatását hazánk minden nemzetiségei élvezik, — ha látjuk, hogy a magyar genius minden téren statuált nemzeti és humán-eszményképeket, hogy nyilt és lovagias jellemével, szellemi és erkölcsi tulajdonaival, no meg itt a közép Duna-vidékén számánál fogva is hivatva van a jövő államában és társadalmában a vele együtt élő néptöredékeknek összetartó, forrasztó eleméül szolgálni, mert józan ésszel be kell látnunk, hogy ilyen központi erő nélkül sem fizikai, sem szellemi alkotás fenn nem maradhat: ha mindezt önzetlenül és előitélet nélkül elismerte valaki, — mint a hogy ez eszmének már minden állam népessége meghódolt — annak én nem magyarázom többé akademice a magyar hazafias nevelés kellékeit, hanem kezet fogva vele, rábizom az iskolát, legyen az állami, községi vagy felekezeti, sőt rábiznám, ha u. n. nemzetiségi is.

Azért jöttem teljes örömmel ez ünnepélyre, mert ez iskola működésétől e szellem ápolását biztosan remélem és várom. Tanulnak-e itten hébert vagy németet is? az ránk nézve ép oly másodrendü kérdés, mint: tanulnak-e amott románt, szerbet vagy tótot? Csak bár tanulnának mindenütt nyelvünk mellett és annak kapcsán magyar hazafias, alkotmányos érzületet! Hadd épülne a magyar állam és magyar társadalom mindnyájunk közös munkájával mindnyájunk megdönthetetlen védbástyájává! Mert ha itten erős magyar állam nem lesz, biztos hajlékra és szabadságra az itt lakók közül senki se számithat.

Üdvözlöm továbbá e hitközség elöljáróságát azért is, mert iskolájok ujraszervezése és megbővitése által jó szolgálatot tesznek közvetlenül városunk elemi oktatási ügyének is.

Tudva levő körülmény ugyanis, hogy városunk összes jövedelmeinek közel egy hatodrészét áldozza a tanügyre s iskoláink száma még sem elegendő a tankötelesek befogadására. A kebelében levő hitközségekre háramlik tehát az iskolázás feladatainak jelentékeny része. S azok e feladatnak s a részemről ez iránt nyilvánuló felhivásnak a legkészségesebben is igyekeznek eleget tenni. Legfényesebb bizonysága ennek ezen iskola ujra szervezése, mi a helyi körülmények szempontjából egy szükséges és hasznos alkotás Én ugyanis azt mondottam egyszer: sok a tankötelessünk, mindjárt városunk két fő-felekezete után következnek, czélszerütlen bérházba szoritott iskolájok nem felel meg a mai igényeknek. Önök erre igy feleltek: alkotunk teljesen osztott fiuiskolát, mellé csatolunk leányiskolát is, hogy töröljük le Kolozsvárról a zugiskolázás szégyenfoltját, adtunk tantermeinknek mintafelszerelést, tanitásunk alapjává tesszük az állami tantervet és tannyelvet, képesitett tanitószemélyzetet s a mig épithetnénk, elhelyezkedünk alkalmas bérházba! És e nyilatkozatot oly gyorsan követte az eredmény, hogy csak sajnálattal kell tudomásul vennünk egyikök félrevonulását önök éléről (dr. Bernát Albert), a ki e szép dologban vezérök volt. A siker jutalma legyen első sorban az övé, a lángra gyujtott szellem pedig maradjon állandóan önök között; mert azt, hogy önök ez iskola megnyitását nyilvánossá és ünnepélyessé tették, én egy nyilvános és ünnepélyes fogadásnak kivánom tekinteni arra nézve, hogy ez intézet a magyar kulturának lesz állandóan szentelve s hogy ez irányu működésükben a nyilvánosság ellenőrzése elől nem zárkóznak el. Hazafias munkájokat kisérje áldás és siker s adjon a gondviselés buzgó elöljáróinknak még egy iskolai ünnepélyt megérniök: saját, állandó iskolaházuk felszentelését!

Vidék.

Tanügy.

Dicsőszentmárton, 1889. nov. 20.

Kisküküllőmegye tantestületének, dicsőszentmártoni járásköre f. évi november hó 19-én tartotta meg Vámos-Gálfalván az ev. ref. népiskola helyiségében, őszi járásköri gyülését; melynek lefolyását a következőkben ismertetem.

A gyülésen igen szép számmal jelentek meg a kör férfi és női tanitói, ezeken kivül az ev. ref. egyházak lelkészei nagytiszteletü Kovács Elek esperes ur élén, továbbá a község első patronusa méltóságos Földváry Ödön ur, mint az ev. ref. iskolának egyik kitünő pártfogója és többen a nép közül.

A gyülést megelőzőleg, a vámos-gálfalvi év. ref. népiskola tanitói gyakorlati tanitást tanitást tartottak. Keszeg József az V-ik osztályban ismertette »Szent Istvánt és korát«, az I. elemi osztályban Muzsnai óózsef, az egynek az ötöshöz tételével a 6-os szám kört.

A gyakorlati tanitások megtörténte után d. e. 10 órakor kezdetét vette a rendes gyülés Gyöngyössy István elnök megnyitó beszédével, melyben üdvözölte a gyülésen megjelenteket.

A tetszéssel fogadott megnyitó után, elnök bemutatta Máriássi Etelka, Hunyadi Zsuszika, Isay Anna kisasszonyokat és Agyagási Sándort, mint a dicsőszentmártoni állami iskolához ujonnan kinevezett tanerőket. — A gyülés az uj tagokat éljenzéssel és szeretettel kivánatokkal fogadta.

Bemutatta továbbá a 4248—1889 sz alatt kelt alispáni leiratot, melyben elrendeli a községeknek, hogy a járási és közgyülésekre menő tanitóknak fuvardijat és anyagi viszonyaikhoz mérten napidijat adjanak. Gyülésünk az alispán ezen intézkedését örömmel és hálás köszönettel vette tudomásul.

Következett Csinádi István dicső-szentmártoni tanitó értekezése ezen tételről; »A tanitó befolyása a gyermekek jellemképzésére.« Miután a jeles dolgozat egyes tételeinek megvitatására nem lévén elég idő, kiadatott birálatra Muzsnai József V. gálfalvi tanitónak. A tárgysorozat szerint következett dr. Szabó Mihály pártoló tagtársunknak birálata a Muzsnai József által szerkesztett »Füszerek« paedagogiai müvére. E birálat volt gyülésünk fénypontja. A »Füszer« s a még füszeresebb birálat emlékkönyvbe vétettek.

A gyakorlati tanitásokat gyülésünk hosszabb eszmecsere után sikerültnek nyilvánitotta és valóban örömünknek kell kifejezést adnunk, hogy a történelmi nevezetességü községnek ily jeles két tanitója van. Az iskola különben — a padokat kivéve — elég dúsan van felszerelve. A tanitások megbirálása alkalmával erről is említés tétetett, s az éppen egyik jelenlevő iskolaszéki tag azt válaszolta, hogy a fölszerelés annyira kimeritette az iskolai alapot, hogy képtelenek uj padokról gondoskodni, pedig igazán sajnálatos volna ha e derék iskola a jövő tanévet is ily gyarló padokkal kezdené meg. — Ezután pár kérdés ügy jött tárgyalás alá, s nyert elintézést. A jövő gyülés helyéül Adámos, idejéül a jövő év márczius hónak az elnök által választandó napja határoztatott el, s ezzel a gyülés a tárgysorozat anyagát letárgyalta.

Gyülés után testületileg vonultunk Földváry Ödön vendégszerető házához ki szives volt a tanitókat meghivni. Mit irjak az ebédről? Arannyal e helyütt csak annyit mondhatok, hogy: »kifogyhatatlan volt a gazda szivessége.« A második fogásnál Gyöngyössy István igazgató-köri elnök — mondott egy igen szép pohárköszöntőt a ház urára. A kitünő bor nemsokára a jókedv zenitjére emelte a társaság hangulatát, ekkor emelkedett fel Kovács Elek esperes s monda egy pohárköszöntőt, milyet ritkán csak az ő ajkairól hallhatni, élettevén a kör fáradhatatlan elnökét. Mondottak még Orbán József ev. ref. lelkész a tanitónőkre, Gyöngyössy igazgató Kovács Elek esperesre, Agyagási Sándor a papokra; dr. Szabó Mihály a tanitókra stb. Estére járt az idő, a midőn a szives házigazdánktól elbucsuztunk.

Igy folyt le a v.-gátfalvi gyülésünk, sok ily érdekes és tanulságos összejövetelt kivánnok járáskörünknek.

Nyárádi Dénes,
áll. tanitó.

Az orth. izr. hitközség iskolája.*

Kolozsvár, nov. 24.

Vasárnap délelőtt tartotta a kolozsvári orth. izr. hitközség az általa szervezett és a mai kor igényeinek teljesen megfelelő 6. osztályu fiu- és leányiskolájának ünnepélyes megnyitását.

Ezt megelőzőleg 15 szegény iskolai növendéket látott el a hitközség egészen uj téli meleg ruhával, mely alkalommal Glasner Mózes főrabbi igen szép és megható beszédet intézett a növendékekhez és buzditotta a tagokat hasonló nemes cselekedetre.

Kevéssel 11 óra előtt Feldmann Samu tanitó vezetése alatt felvonultak az iskolai

* Tárgyhalmaz miatt késett, Szerk.

---

mélységes bánat; soha sem hallottam kifejezésteljesebb s meghatóbb éneket. — Azt kivánom, hogy bár Rivers kisasszony is ott lett volna.

— Kérem hallgasson! — lihegte Estell suttogó hangon szemeit kérőleg emelve fel arczára.

Aztán oly reszkető ujakkal, hogy alig tudott a billentyűknek parancsolni hirtelen elkezdte a kiséret első accordjait játszani. — Érezte, kogy nem tud énekelni, hogy erős szivverése elfojtja hangját; de ha nem énekel Desmond csudálkozni fog s talán az igazságot gyanitani fogja.

Szegény Estell, ettől neki nem kellett volna félni, mert olyan gondolat, hogy az ártatlan kis Estellt, az ő jövendőbeli feleségét, egy nyilvános énekesnővel összekötetésbe hozza, soha sem fordult volna meg Desmond agyában.

Estell már kétszer játszotta el a bevezető hangokat, és hangja még mindig megtagadta a szolgálatot. A Bruton százados éles fekete szemei figyelemmel kisérték, és kiolvasták az igazságot.

A leány életének az a cselekvénye ösmeretlen volt Sir Desmond és lady Adare előtt, és Rivers kisasszony titokban reménylte azt tartani. — Brutonnak nem volt szándékában a leányt gyötreni; csak azt akarta biztosan tudni, hogy első feltevésében nem csalódott, s miután azt tevé, sietett Estellt megnyugtatni. — Finom tapintattal a hangszer, de különösen a zongora készitőkre vitte a társalgást, aztán a zeneszerzők érdemeit tárgyalta, egyedül végezve minden beszédet, mig végre Desmond a következő megjegyzéssel nézett fel:

— Bruton, mikor hallgatsz már el? — Nem akarod megengedni, hogy Estell énekeljen? — Én zenét akarok hallgatni nem téged.

— Rivers kisasszony olyan rosz szinbe volt, hogy azt képzeltem, hogy a feje fáj, — volt a gyors válasz.

És Estell hálát érzett iránta, hogy segitségére jött.

Sir Desmond aggályosan nézett fel.

— Estell, te halvány vagy. — Ne énekelsz ma. Nézd a kávét behozták, — és meg hül; igyál egykeveset, hát ha jobban lesz tőle a fejed.

— Nem fáj olyan nagyon, — viszonzá Estell, felállva a zongora mellől, de elforditotta fejét, hogy égő arczát eltakarja. — Kávé után elénekelem »Robin Grayt« és a Bruton százados kedvéért elrontom.

Kiivott egy csésze kávét mit Bruton vitt hozzá; — s bátorsága visszatért.

A nyomasztó félelemnek és aggodalomnak már vége volt. — Bruton százados kiolvasta arczából az igazságot, — de volt modorában valami, amiből azt következtette, hogy nincs szándéka őtet elárulni; s könnyebb szivvel térve a zongorához elkezdett énekelni. És ekkor, mint rendesen minden egyebet elfelejtett.

Egy ideig Jeanni volt, s hangja oly bánatos komolysággal remegett, mint a hangversenyben tevé, kedves arcza kipirult, és Bruton százados, a mint ott állott, nézte és hallgatta, ugyan azt az igézetet érezte viszszatérni mit akkor érzett, s fejét elforditva átkozta magában azt a balsorsot, mely őtet e napon ehez a házhoz hozta.

VIII.

Másnap reggel Estell nehéz szivvel ébredt fel, de az a terü mi szivét nyomta fokozatosan könnyebbült a mint annak az okát bonczolta. Bruton százados ott volt. Tudta, hogy ő az a leány aki a Cheltenhami hangversenyen énekelt; de a miért ő tudta, szükséges volt-e hogy mások is tudják? Biztosan tudta, hogy kérését megértette, s az első kedvező alkalommal midőn egyedül beszélhet vele, meg fogja kérni, hogy e tárgyat soha se emlitse többé; elmondja neki, hogy miért s miképen történt, s hogy miért kivánja titokban tartani. Ha arra kéri, hogy hallgasson, mint gentleman meg fogja azt tenni, a hogy már eddig is megtevé, mert hallotta őt öt perczel azután, hogy ő a szobájába jött, a szobájába menni. Desmondnak valami eligazitani való dolga volt, ő a dolgozó szobájába ment, tehát a mult este közte és Bruton százados között nem volt bizalmas társalgás.

Meg kell előzni őtet, beszélni kell Brutonnal, mielőtt az Desmonddal találkoznék. A két férfi akkor beszélhet együtt ha majd reggelizés után az istállóba mennek, mi rendes szokása volt Desmondnak, hogy az öreg Woodnak, a kocsisnak, egész napra kiadja a rendeletet.

Az istállóra gondolva eszébe jutott Estellnek az uj lova, s az az elhatározása, hogy korán kél fel és megnézi. Az órájára nézett; két negyed volt hétre, hirtelen kiugrott az ágyból, anélkül, hogy meggondolta volna, hogy szabálytalan viselkedése lady Adaret mennyire fogja bántani, gyorsan felöltözött s leszaladt a lépcsőn.

Szive nagyot dobbant örömében, midőn férfi lépteket hallott a háta mögött; tehát Desmond meghallotta szavát és korábban kelt fel, hogy egy órát egyedül tölthessen vele.

Pirulva és mosolyogva fordult meg, és Bruton századossal találta magát szemtől szembe.

— Ön az? — rebegte, s arcza öntudatlanul elborult. — Azt gondoltam, hogy Desmond. A lovamat akarom megnézni.

Hallottam, hogy ez a szándéka, — viszonzá a százados, a nem szivesen nyujtott kezet megszoritva; — de nem hiszem, hogy Adare meghallotta volna, mert akkor én helyettem bizonyosan ő volna itt.

Estell nem válaszolt s Bruton ur követte, amint a kert ajtón keresztül menve az istállók felé haladt. A lovász, ki az udvart takaritotta, rémülve nézett fel a birodalmába tett ily korai behatolásra, és Estell még erősebben elpirult midőn azt mondá: Az uj lovamat akarom meglátni. Hol van?

— As elkülönitett rekeszben, kisasszony, — válaszolá a fiu letéve a vedret s elől ment, hogy őket vezesse.

— Rivers kisasszony, mindig a pillanat benyomásainak engedve szokott cselekedni? — kérdé Bruton százados nevetve, amint az istállóba léptek.

— Azt hiszem, hogy igen. — Oh milyen szépség! — mondá Estell, s keze már ki volt nyujtva, hogy a ló puha barna orrát, mely kiváncsian szimatolt feléje, megsimogassa.

— Tökéletes szépség! volt a válasz.

De a Bruton szeme nem a lovon, hanem a fiatal leányon nyugodtak, ámbár Estell uj kincsének a bámulatába annyira el volt merülve, — hogy arról nem tudott semmit.

Gyermekes elragadtatással vizsgálta a szép állatot, mely nyugodtan türte, mig fényes nyakát, oldalát és finom mozgékony füleit simogatta, miközben folytonosan csevegett kisérőjével, kinek szorakozott válaszaira nem ügyelt.

Bruton az ajtófélhez támaszkodva állott, sötét szemei a leánynak minden mozdulatát kisérték, kényes izlése az Estell tökéletes alakjának és mozdulatainak a kelleme által el volt bájolva. A kis magasan hordott fő, a karcsu gömbölyü alak, a közepesnél magasabb termet, a picziny kezek és lábak, mind teljes összhangzásban voltak szép arczával, mert a természet szép müvét most az egyszer — egyetlen egy hibával sem rontotta el.

(Folyt. köv.)

Digitized by Szabó Ferenc

növendékek — szám szerint 132 — kettős sorfalat képezve az udvaron, hogy azoknak példás rendben tartása és fegyelme felől a megjelent vendégek és szülők kellő meggyőződést szerezhessenek. 11 óra után bevonultak a termekbe és kezdetét vette az ünnepély.

Az iskolaépület nemzeti lobogókkal, magyar czimerekkel, zöld lombokkal és »Isten hozott« felirattal várta az érkező vendégeket, a kik az Ő felsége képével és déli növényekkel szépen feldiszitett iskolaterembe léptek hol az iskolaszék által megállapitott program szerint Eisenberger Károly, hitközségi kántor hat tagból álló segédlettel, a megnyitó imát tartotta. Az ének oly szép volt, hogy megragadta a hallgatóság figyelmét és megelégedésének élénk tapssal adott kifejezést.

Ezután szép és hazafias beszédet tartott Glasner Mózes, a hitközség derék főrabbija, magyar nyelven, mit a közönség zajos tapssal és éljenzéssel fogadott. A beszéd igy hangzik:

Mélyen tisztelt vendégek!

»Jobban kedveli Isten Czion kapuit, Jákób ak valamennyi hajlékainál« (Zsolt. 87) A szenténekes ezen szózatában bölcseink párhuzamot látnak vonva iskola és templom között, mely két intézmény közül az előbbi t. i. az iskola részesitendő nagyobb méltányban, a mennyiben az iskola a templom ama előcsarnokának, tekinthető, melynek hiánya a templomot elhagyottá és végre egészen fölöslegessé teszi.

Ezen elvitázhatatlan, tapasztaláson alapuló igazságtól áthatva fájdalommal kellett tapasztalnom, hogy hitközségünkben a templom és imaház — cultus, bizonyos buzgósággal ápoltatik, mig a felekezeti iskola, a vallás és cultura eme hü dajkájának ügye, elhanyagolva parlagon hever.

Én tehát hitközségünk buzgó előljáróságánál (zajos éljenzés) egy felekezeti iskola létesitésének érdekében csekély erőmet érvényesitettem (élénk éljenzés) az előljáróság maga is átérezvén egy a kor igényeinek és a nemzet szellemének megfelelő iskola felállításának égető szükségét, elismerésre méltó buzgósággal felkarolta az általam megpendített eszmét és azt gyorsan meg is valósitotta annyira, hogy most már örömtelt szivvel állunk az elért czélnál, örömmel szemléljük az igéből vált testet.

Azonban tudva azt, hogy még nem állunk tökéletesen befejezett munka előtt, ajkaimra toluland a királyi zsoltárköltő ezen szavai: »mostoha anyagi körülményeim daczára házat rendeztem be Istennek«, és épen gyenge anyagi tehetségeink és még gyengébb segélyforrásaink tekintetbe vételével megelégszünk ezen habár kezdetleges, de Isten és embernek tetsző munkával, annyival is inkább, mert önfeláldozó előljáróságunk tetterejében és a tanitó-testület szakavatottságában egyfelől, másfelől pedig a magas kormány és szeretve tisztelt városi hatóságunk jóindulatában bizva reméljük, hogy ezen iskola méltó helyet foglaland el majd az ujkor culturalis vivmányainak sorában.

Midőn tehát ennek reményében az iskolaalak megbizásából ezen iskolát, a kolozsvári orth. izr. hitközség eme legbensőbb szentélyét megnyitom és szent rendeltetésének átadom, nem, mulaszthatom el az alkalmat szivére kötni az igen tisztelt tanitó-testületnek, hogy a hitközség ezen nagy áldozatok árán létesitett iskolájával legdrágább kincsét t. i. gyermekeit teszi kezébe, hogy azokat magyar hazafias és vallásos szellemben szakértelemmel és lelkiismerettel oktassák és neveljék. Nem mulaszthatom el ez ünnepélyes pillanatban az alkalmat fohászkodni az egek urához:

Engedje, hogy legyen ezen tanintézet a vallásosság és emberszeretet hajléka, a tudomány és nemzeti közművelődés veteményes kertje, a hazafiság és hamisitatlan polgári erkölcsök szülőanyja, gyermekeink boldogságára a magas kormány és szeretett Kolozsvár sz. kir. városunknak megelégedésére és elismerésére Amen. (Szünni nem akaró éljen és taps.)

Mandula Izsák 5. osztályu növendék a »Szózat«-ot szavalta.

Következezett Illkovits Sámuel igazgató tanitó ur beszéde, melyben ismertette az iskola keletkezését és elismeréssel szólott azokról, a kik az iskola szervezéséhez fáradozásukkal hozzájárultak.

A leányiskola összes növendékei énekelték igen szépen a »Hymnus«-t Kappel Regina k. a. tanitónő vezénylete alatt.

A »Magyar zsidó«-t Hoffmanntól szavalta szépen Veisz Herman 5. osztályu növendék.

A bezáró ima előtt Kozma Ferencz kir. tanfelügyelő tartott nagy hatásu beszédet, melyet alább egész terjedelmében közlünk.

Az ünnepélyt a hitközségi kántor egy gyönyörü imával fejezte be.

A vendégek között ott voltak többek közt gr. Béldi Ákos főispán, Albach Géza kir. tanácsos polgármester, Kozma Ferencz kir. tanfelügyelő, Sándor József a közművelődési egylet főtitkárja, Merza Lajos pénztáros, dr. Szabó Gyula városi főjegyző, Magyari Géza városi alkapitány, Vilheim József kereskedelmi akad. tanár, dr. Bernáth Albert ügyvéd, Ködöböcz Károly tanfelügyelői tollnok, Vertheimer József, Taub Náthán, Schvartz Mózes stb.

Nők is igen szép számmal voltak. Többek között ott voltak: Glasner Mózesné, Fischer Vilmosné, Hartmann Adolfné, Vertheimer Samuné, Schvartzel Adél k. a., Adler Józefin k. a., Kappel Ida k. a. stb.

Az ünnepély fél 1 órakor ért véget.

Szemét az irodalomban.

Tudvalevő dolog az, hogy az irodalom immár hemzseg a piszoktól, de mindezekre a koronát bizonyos dr. Yangnak nevezett háremorvos irta állitólag, a mit (ismét csak állitólag) egyik kitünő (?) orientálistánk forditott le.

Ennek a vastag fertelemnek a czimét elhallgatjuk, azonban a kiadót megnevezzük. Ugy hivják, hogy Burger Gusztáv. A lakását tudni ismét szükségtelen, mert jól nevelt ember alígha megveszi könyvét.

Curiosumképen álljon itt a tartalomból nehány fejezet czime, a mi teljesen igazolni fogja azt a megbotránkozást, a mit ez a dicsekvéssel hirdetett könyv felidézett.

„A szerelem kéjének mennyisége.“ „Bimbókor — Kamaszkor,“ „A csók minőségei.“ „A csábitás müvészete.“ „Koronás kéjhölgyek.“ „A bájak felhasználása a szerelemben.“ „Mit szeret a férfi a nő ajkán.“ „Meddig időzzön a nő kedvessével.“ „Az illat hatása a férfira.“ „Szoknyaemelés a sárban.“ „A férj első joga“ stb.

Egy hasábot tesz ki csak a tartalom felemlitése. Egy egész szemét domb, a miben hemzseg a szellemi kukacz, az erkölcsi dögvész.

Azon nem is csodálkozhatunk. hogy ilyen könyvnek is akad kiadója, a ki saját firmája alatt hirdeti, kinálja és nagy lármával veri a dobot, mert hiszen akár hány ember van, a kinek az teljesen Hekuba, hogy mérget árul-e vagy czukrot, hogy erkölcsöt predikál-e vagy bünt, — hogy nemes ügyet szolgál e, vagy áruló: csupán egyre van tekintettel — és ez a pénz,

Hanem az már némileg megbotránkoztató, hogy a hirlapok nehány krajczárért hirdetési rovataikban publikálják országnak világnak.

Pedig ők a társadalom vezérlő csillagai, ők az irányadók, ők a szóvivők, ők az áldók, ők az ostorozók.

Igaz, hogy a hirdetési rovat olyan internationalis egyveleg, a hova minden be fér, s a mely a felelősség körén egészen kivül esik, azonban ilyen leplezetlen szennynek még ott sem volna szabad helyet adni.

Ám leginkább hibás a hatóság. Mert van paragrafus erre. A törvény minden betüje az államért, a társadalomért van megalkotva.

A miként sujtja a törvény a tolvajt, a ki vagyonodban károsit, a miként sujtja a rablót, a ki erőszakkal kifosztogat, a miként sujtja a gyilkost, a ki életedet kioltja: aképen és épen oly szigorral kell sujtania azt is, a ki a lélekbe lop be gyilkos mérget, a ki a közerkölcsöket mételyezi meg, a ki a családi élet erényeit dulja fel és a szemérem, a tisztesség ellen cselekszik.

A hatóság nyissa fel szemét és vonassa be ezt a szellemi parazitát a könyvpiaczról, mert bizony sokat használ a társadalomnak és nemzetnek egyaránt.

A mikor a magyar közönséget iróinak erkölcsi érzéke megkimélte idáig az efféle szeméttől, — nem kell megengedni semmiféle Yang urnak, hogy egy szemtelen divatáramlatot tereljen az irodalomba, a mely eddig ép és egészséges és ment volt a szemérmetlen elfajulás minden kórságától.

— m.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, november 26.

A regale-kérdés ugyancsak nem akar beszünni. Mindegyre uj tápot kap, mindegyre uj alakban vetödik felszinre.

A város kiveszi a kormánytól a bérletet 120 ezer forintért. Kiadja egy konsortiumnak 140 ezer forintért. Megis csinálják a szerződést és felküldik a kegyelmes miniszternek megerősités végett.

A kegyelmes ur még hozzá se nyul a legkegyelmesebb calamusához, mikor kopognak a büró ajtaján. Nagy pecsétes levél érkezik, a melyben azt az ajánlatot teszi egy másik konsortium, hogy tessék a miniszter urnak árverést rendelni el ujból a regaléra, mert ő — ugy mond az irás — 160 ezer forintokat hajlandó adni.

A miniszter gondolkozóba esik: „Teringettét az a Kolozsvár ugyancsak jól — iszik.“

— Én azt hiszem, hogy 120 ezer forinttal — tekintve a város érdekeit is — jó vásárt csináltam.

A városi tanács azt hitte — tekintve a bérlők érdekeit is, — hogy 140 ezer frtért jó vásárt csinált.

A consortium azt hitte — tekintve a fogyasztók jó kedvét, — hogy ő is jó vásárt csinált.

Most aztán a sok jó vásárt megsokalta egy másik konsortium és 160 ezer forintot ajánlott fel.

Eshetik még csoda — mert mi nem esik meg manapság, — hogy akad még egy 200 ezer forintos vállalkozó is, a ki — tekintve, hogy a bort csinálni is lehet, mert ugy is elkél — bele ugrik a gseftbe és igy három esztendő alatt lesz jó kövezet, bő rendőrség, uj redoute, vizvezeték és a vashidnak nyugdijképes hidőre. És nem lesz egy csepp pótadó sem.

Tehát tessék! Ki ad többet érte?

— **Az Emke** bál bizottságának ugy női mint férfi tagjait felkérjük, sziveskedjenek szerdán (nov. 27-én) d. u. 4 órakor gróf Teleki Domokosné elnöknő lakásán tartandó együttes, s a rendezési módozatokat véglegesen megállapitó-gyülésen megjelenni. Az elnökség.

— **Az Emke bálbizottsága** tegnap délután tartotta első gyülését. Jelen voltak: Gróf Teleki Domokosné ő méltósága mint elnök, Inczédy Sámuelné, Csiki Teréz mint választmányi tagok; továbbá Apáthy Árpád, dr. Beintner Hugó, Eöri Ernő, Horváth Camillo, Macskássy Pál, Merza Lajos, Pogány Béla, Török Béla, Nyáry László stb. Elnökül Macskássy Pál választatott meg. A férfi bizottság tagjai a következők: Almási Imre gr., Apáthy Árpád, Bartha Miklós, Barcsai Tamás, Bánffy Kázmér br., Béldi László gr., Bethlen Károly gr., Betegh Sándor, Bornemisza Károly br., Bródy Sándor, Buda Géza, Diószegy Zsigmond br., Eöri Ernő, Esterházi Dénes gr., Horváth Camilló, Inczédy Sámuel br., Korbuly József, Kuszkó István, Lázár István gróf, Malonyay Dezső, Merza Lajos, Máriaffy Lajos, Nyáry László br., Oberschall Pál, Oláh Béla, Peille Robert, Petelei István, Pogány Béla, Puy László, dr. Rózsahegyi Aladár, Sándor János, Sándor József, Sikó Lajos, Szabó Jenő, Szakácsy Gyula, Szekula Ákos, Szülő Árpád, Teleki László gr. (lónai), Teleki László gr. (költói), Zsyk Albert. — A bál napja január 25-ikére tüzetett ki.

— **Dr. Bartók István** sirkövére ujabban adakoztak: Gyulai László 10 frt, Strausz Armin 5 frt és Simó Ferencz 5 frtot. Fogadják a kegyes adakozók a sirkőbizottság hálás köszönetét.

— **A kolozsvári uri kaszinó** a belkörsputczába levő »harminczad« féle házat harminczezer forintért (tehát az itteni viszonyok szerint szerfelett olcsón) az államtól megvette. Ez épület egészen restaurálva lesz. S az alsó rész vendéglővé lesz átalakitva.

— **Fuser munka.** Kövezik a szentegyház-utczát a város fiaszterezői, de oly hitvány modra, hogy rosszabb lesz mint volt. Az egész munka minden felügyelet nélkül foly, rábizva arra az egynehány tudatlan emberre a kik a napnak nagyobb részét semittevéssel rabolják el. Nem ártana az illetékes hatóságnak egy kicsit utána nézni e dolognak.

— **Kossuth és a debreczeniek.** Debreczen város pénteki közgyülésén nyujtotta be Szőke János maga és 99 bizottsági tagtársa nevében a kérvényt Kossuth Lajos diszpolgárrá választása iránt. A kérvény fölött e hó 28-án fog határozni a közgyülés, valószinüleg közfelkiáltással.

— **Nagy sikkasztás a lottóhivatalban.** A pénzügyminiszterium egy kiküldött tisztviselője folytatta a vizsgálatot a lottóigazgatósági pénztárban. Most már megállapitották, hogy Rádler a vidékről érkezett betéti összegekről ellennyugtákat adott át Zakay pénztárnoknak. A pénztárnok azonban föltétlenül bizván az ellenőrben, az összegeket nem is kérte mert abban a hiszemben volt, hogy Rádler azt egyenesen a pénzszekrénybe helyezte, a melyhez neki is volt kulcsa. Rádler és Zakay felett tudvalevőleg a lottó-számvevőség lett volna hivatva ellenőrzést gyakorolni; a hivatalbeli viszonyokat azután furcsán illusztrálja, hogy Rádler önmaga végezte a számvevőség munkáját s igy önmaga felett gyakorolta az ellenőrzést. Mint utólag értesülünk, Rádlert a rendőrség ugyanaz nap akarta letartóztatni, midőn az ellenőr önként jelentkezett. A felfüggesztés napján ugyanis Erdl pénzügyminiszteri titkár a pénzügyminisztorium részéről feljelentést tett a rendőrségnél Rádler ellen sikkasztás és okmányhamisitás miatt.

— **Eljegyzés.** Lánczfalvi özv. Pap Samuné kibédi Péterfi Karolina fia dr. Pap István dévai kir. törvényszéki biró 1889. nov. 24-én tartotta eljegyzését Kathonay Gizellával, kérői Kathonay Gyula nagykereskedő és birtokos neje Petri Vilma leányával.

— **A Szász-Régenben** épülő félben levő ev. református templom belső berendezési költségei fedezése czéljából Szász-Régenben 1889. decz. hó 7-én esteli 8 órakor a városi vendéglő disztermében hangversenynyel és műkedvelői előadással egybekötött táncz-mulatság rendeztetik. A mulatság élén állanak: báró Bánffy Zoltán védnök. Éltető Albert, alelnök. Papp Sándor jegyző. báró Kemény Kálmánné szül. Báró Bánffy Polixéne, védnöknő. Dr. Gidófalvy István, a rendező bizottság elnöke. Lázár Mihály, pénztárnok. Csia Károly, alelnök. Balázs József, jegyző. Müsora a következő: 1. Prolog előadja Balázs József ur. 2. Zene. 3. Német Duett, átdolgozva és betanitva Geiger Albert ur által. Énekli: Czecz Rozsika k. a és Kathonai Irén k. a. Zongorán kiséri: Czecz Irén k. a. 4. Szavalat. 5. Ének. Végül: Az egyetlen leány, vigjáték egy felvonásban irta gróf Fredro Sándor, előadják működvelők.

— **Párbajozó szinészek.** Szabadkán az oltani szinház szinpadján két szinész véres kimenetelü kardpárbajt vivott. Kiss Pista opera és népszinmü énekes egy kávéházban összeszólalkozott Rónay Gyulával s ez utóbbi kihivatta Kisst. Rónay könnyü, mig Kiss Pista sulyos sebeket kapott, sőt orvosi vélemény szerint sebe végzetessé is válhatik.

— **Lauka Gusztáv jubeliuma.** Nagy Becskereken diszes ünnepélylyel ülték meg Lauka Gusztáv 50 éves irói jubeliumát, a vármegyeház nagytermében, a hol a vármegye előkelőségein kivül még mintegy 300-an voltak jelen, a karzatokat pedig diszes hölgyközönség töltötte meg a zsufolásig. Az ünnepélyt a dalárda a »Himnusz« eléneklésével nyitotta meg, mely után az ünnepeltet Dániel László megyei főjegyző üdvözölte meleg szavakkal. Az üdvözlő beszédre az agg költő oly erőteljes érces hangon és ifju hévvel előadott remek beszédben válaszolt, mely a közönséget arról győzte meg, hogy az években bár öreg, de lélekben és szivben örökké ifju Lauka, kiváló tehetségeinek még mindig teljes birtokában van. Ezután a »Petőfi-társaság« képviseletében megjelent Komócsy József szavalta el a Lauka Gusztávhoz ez alkalomból irt lendületes ódáját, a jelenvoltak folytonos éljenzései között. Erre felolvastatott Torontálmegye bizottságának ama határozata, melylyel az Laukát 18 évi szolgálati idővel, dijfizetés nélkül, a megyei nyugdij-intézet tagjai közé felvette; dr. Kiss Sándor tanár pedig Laukának irói működéséről tartott felolvasást. Végül, miután a gimnáziumi tanuló ifjuság kifejezte a költő iránti mély tiszteletét és hódolatát, az ünnepélyt a dalárda a Szózat eléneklésével zárta be. Délután a költő tiszteletére bankett volt, melyen közel kétszázan vettek részt. A számtalan sikerült áldomás között Komócsi József és Szana Tamás beszédei keltettek különösen nagy hatást. Este pedig a szinházban szavalatokkal és hangversenynyel egybekötött műkedvelői diszelőadás volt, melyet sikerült táncmulatság követett.

— **Szemle honvédek felett.** Mint Marosvásárhelyről irják Andrásffy Gy. tábornok, dandárparancsnok, nov. 20-án, az esteli vonaton érkezett oda Nagyenyedről s 21-ikén tartotta meg hivatalos szemléjét a honvéd sátortáborba berendelt ujoncok gyakorlatai felett. Másnap a déli vonaton hazautazott.

— **A kit virágok öltek meg.** Regényes halállal mult ki a minap Debreczenben Ujlaki István kertész legény. Butalla kertésznél szolgált volt s a mult hó 21-én este az üvegházban hált meg, a hol a finynyás növényzet miatt fütöttek. Másnap reggel azután ott találták a kertészlegényt holtan a virágok közt. Külerőszak nyomai nem látszottak rajta, hanem kétségtelenül bebizonyult, hogy széneny-mérgezés folytán agyszélhüdés érte.

— **Leégett község.** Topolvecz község nagy része — mint Temesváról irják — szombaton éjjel gyujtogatás következtében elhamvadt. A tüz Nedelkov gazdag földmüves házában keletkezett, s a nagy szél következtében oly gyorsan terjedt, hogy csakhamar a község nagy része lángban állott, A mentésre már gondolni sem lehetett. A község lakossága a legnagyobb nyomorban van. A gyujtogatással gyanusitott egyén megszökött, s a csendőrség most nyomozza.

— **Halál menyegzőn.** Ifkovics István szabadkai gazdag parasztlegény a napokban lakodalmát ünnepelte. Szokása szerint annyit ivott, hogy midőn az ünnepély után fiatal nejével haza akart hajtani, csak a lakodalmas nép segitségével tudott a kocsirn feltápászkodni. Utközben aztán a mértéktelenség következtében szivszélhüdés érte és holtan fordult le a kocsiról.

— **A karlóczai tolvajbanda.** Szávics György, az elhunyt pátriárka inasa azt vallotta legutóbb a vizsgálóbiró előtt, hogy gazdájának összes ezüstneműi a fenéki kolostorban vannak, a hová azokat a kolostor főnöke, Sztojanovica udvari pap vitette. A vizsgálóbiró rögtön vallatóra fogta Sztojanovicsot, a ki konokul tagadta az ezüstneműek eltolvajlását. Ennélfogva házkutatást fognak tartani a kolostorban a vizsgálóbiró elviszi oda Szávics Györgyöt is.

— **Debreczen vendége.** Teleki Sándor gróf, 1848—49-iki honvédezredes, a kiváló iró, több nap óta Debreczenben időzik, hol barátai, ismerősei és tisztelői körében a szeretetnek és rokonszenvnek számos jelében részesül. A nemes gróf bár kissé gyöngélkedik, nagyon jól érzi magát az ő szeretett Debreczenében, melyhez szive hozzá van forrva.

— **Beöthy Zsolt** bpesti egyetemi tanárt, a kitünő irót és akadémikust, mélyen fájdalmas csapás érte. Édes anyja, Beöthy Zsigmond főrendiházi tag és nyugalmazott királyi táblai tanácselnök neje, szül. Szinnyei Karolina 65 éves korában Komáromban hosszu szenvedés után tegnap reggel meghalt.

— **Véglegesités.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter: Dancs Sámuel nagyenyedi állami polgári leányiskolai igazgató-tanitót, Király Miklós nagyenyedi rendes tanitót, jelen állásukban végleg megerősitette.

— **A népszinház Fiumében.** A népszinház két havi szünidejét jövő nyáron junius 1-től julius 31-ig tartják meg. A tagok közt élénk mozgalom indult meg Németh József vezetése alatt arra nézve, hogy junius első napjaiban az összes személyzet tizenkét előadásra Fiumába ránduljon, a honnan igen kedvező kilátással kecsegtetik a vállalkozókat.

— **Lári-fári egylet.** A kálnokiak igy nevezték el a községben nemrég alakult tüzoltó egyletet. Közelebb egy tüzeset merült fel a községben, s az uj egylet derekasan teljesitette a kötelességét. A községben azonban agitálnak a tüzoltó egyesület ellen, azt állitván, hogy az egész egylet lári-fári, haszontalan idő- és pénzvesztegetés. Ilyen semmiskedéssel teszi ott magát egy pár birtokos nevezetessé, a kik között egy pap neve is olvasható.

— **Nagy tüz Filippopolisban.** Egy vasárnapi keletü távirat jelenti Filippolisból, hogy ott az éjjel nagy tüzvész támadt, mely több mint 50, nagyobbrészt zsidók tulajdonát képező áruraktárt hamvasztott el. A kár jelentékeny. Éjfélkor a tüz még teljes erővel pusztitott. Egy későbbeni távirat szerint a tüzet hajnali három órakor sikerült eloltani. A kárt 250,000 frankra becsülik.

— **Gyermekgyilkos anya.** Nagy József ilyefa,vi halász, f. hó 21-én d. u. 4 órakor hálójával egy leány gyermeket fogott ki halászás közben az Oltból. A halász a nem várt szerencsétől megijjedve, lélekszakadva futott be, hogy az előljáróságnál jelentést tegyen. Az előljáróság az egyévesnek látszó s még teljesen épállapotban levő hullát bevitte a községházához, hol azóta állandólag csoportosulás van és jelentést tett a szolgabiróságnál. — A kis leányka kezei a főn felül voltak egy kendővel összekötve s ugyanaz a kendő a derékhoz erősitve. Testén piros köntös és finom fehér ing volt. Hivatalos bonczolás még nem történt, s a feloszlásnak indult hulla még temetetlenül hever a községházánál, a mi különösen az érzékenyebb szivü anyáknak okoz sok keserüséget. A rejtélyes ügyben azonnal megindult a nyomozás és a kis gyermek gyilkosát sikerült is kézrekeriteni saját édes anyja személyében. Ez a gonoszlelkü anya, Vas Margit, a Királyhágón tuli részekből (maga sem tudja megmondani, melyik megyéből) való illetőségü cseléd Sepsi-Szentgyörgyön szolgált dajkaminőségben s ott mintegy 16 hónapos kis leányáért tartásdijt fizetett. Ezelőtt mintegy 4 héttel asszonyától Prázsmárra kérezkedett, hogy vigye oda a gyermekét; utközben azonban a szivtelen anya bedobta a kis gyermeket az Oltba, a honnan csak most, hetek mulva fogták ki a kis leányka feloszlásnak indult hulláját. A bünös anyát a megindított nyomozat után csakhamar fölfedezte a rendőrség s most a sepsi-szentgyörgyi járásbiróság börtönében várja borzaszló tettének büntetését. A gyilkos anya bevellotta iszonyu tettét, melynek inditó okául szegénységét emlegeti.

— **A süketnémák** intézetének a magyar észak-keleti vasút igazgatósága Budapestről 15 frt 17 krt, Szitnyai József selmecbányai főjegyző 15 frtot, dr. Lechner János pécsi canonok 2 frtot, Fráter Gyula derecskei főszolgabiró 9 frtot, Pózsgay József püspöki titkár Pécsről 2 frtot, Szombathely városa 12 frtot, Kunszentmárton városa 9 frt 95 krt küldött. Az intézet felügyelő-bizottsága a nemesszivü adakozóknak hálás köszönetét nyilvánitja.

Nemzeti szinház.

Bérlet 57-ik szám.

Kolozsvár, 1889. november 27-én.

— Uj betanulással. —

ZSIDÓNŐ.

(Opera.)

Legujabb.

(Az „Ellenzék“ eredeti távirata.)

Képviselőház.

Budapest, nov. 20.

Minél tovább, annál izgatottabb hangulatban foly a budget vita.

Ma Mocsáry beszélt és a kormány javaslatát erősen megtámadta.

Majd áttért az Irányi ismeretes inditványára a honositási törvényt illetőleg és kiméletlenül támadta meg a kormányt.

Gyalázatosnak nevezte a Tisza eljárását, mely a legnagyobb magyart igyekszik hazájából végleg kiközösiteni.

Mocsáry után után Jókai állott fel és megeresztvén fántáziájának bő forrását, dicsőitő dythirambot zengett az ő Tisza Kálmánjára, a kettős hazára „tágabb“ és „szükebb“ értelemben.

Apponyi beszéde.

Budapest, nov. 26.

Jókai után Apponyi Albert gr. beszélt nagy hatással. Az Apponyi beszéde a Tisza politikáját és a kormányrendszerét teljesen tönkretette. Az egész kormánypártnak lehetetlen volt magát kivonni az Apponyi beszédjének sujtó hatása alól, mely valóban megrenditette a kormányelnök különben is ingadozó állását.

Apponyi konstatál ugyan némi haladást pénzügyi téren, de ezen eredményből a dicsőséget korántsem a kormánynak tulajdonitotta, hanem a nemzet áldozatkészségének.

A Tisza kabinet két korszakra esik. Az első korszakban a kormány igyekezett a pénzügyi egyensuly helyreállitására. A másodikban már oly gazdálkodást folytatott, a mit minden későbbi eredményért sem lehet megbocsátani.

A nemzet nagy erőfeszitése mellett csak annyit értünk el, hogy pénzügyünk teljesen nem roskadt össze.

A kormány szellemével szakitást kiván, mert ez már teljesen meg van romolva. Uj szellem lélektanilag nem is várható, ha az a férfi marad kormányelnöknek, a ki a bibát elkövette.

Ez nem személyi kérdés, — mert psychologiai lehetetlenség, hogy Tisza által vitessék keresztül reformmunka a maga tisztaságában, a ki minden tettében a reformot megtagadni igyekezett.

A mai közigazgatás centralistikus, mert jogorvoslat nincs. Ezt a rendszert szive szerint maga épitette Tisza Kálmán.

Lehetetlenség uj rendszerre menni át annak, a ki a mainál 15 évig jól érezte magát. Tiszánál a közigazgatás reformja nem uj szellem, hanem taktikai jelszó.

Apponyi hatalmas beszédét még d. u. 1 órakor folytatta.

Olasz trónbeszéd.

Róma. nov. 20.

Az olasz trónbeszéd igen békés hangulatu és azt fejtegeti, hogy a béke soha sem volt biztosabb mint most.

Páncsova, nov. 26.

A városi közgyülés elhatározta, hogy mozgalmat indit, a hajdani Keve vármegyének Páncsova székelylyel való visszaállitása iránt.

Felelős szerkesztő:
BARTHA MIKLÓS.
Segédszerkesztő és kiadó-laptulajdonos:
MAGYARY MIHÁLY.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

HIRDETÉSEK.

Sz. **320**—1889. végreh. 866. (1—1)

Árverési hirdetmény.

Alólirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a s.-szt.-györgyi tek. kir. járásbiróság 2761. számu végzése által Ádám Károly brassói ügyvéd által képviselt „Első erdélyi bank“ végrehajtató javára, előbb Bodolán lakott, jelenleg bardóczi Kósa Sándor s társai ellen 300 forint s jár. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 583 frtra becsült: I. Kósa Sándor s neje Filep Ágnesnél 413 frt értékü különböző szoba-butorok, 15 szekér széna, 17 sertés; II. Czirmos Györgynél 170 forint 6 sertés, 2 tehénből álló ingóságok, 300 frt tőke, ennek 1886. évi április hó 5-ik napjától járó 6% kamatai, 1 harmad % váltódij, eddig összesen 79 frt 7 kr. per-, továbbá 2 frt 27 kr. árverés hirdetési költség erejéig, nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a 2000, 2164. és 2800—1889. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis a végrehajtást szenvedők jelenlegi lakásán Bardócz községében leendő eszközlésére **1889. évi deczember hó 12-ik napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-sa értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Oklándon, 1889. évi november hó 22. napján.

LŐRINCZY KÁROLY,
kir. biróságí végrehajtó.

Van szerencsém tudatni, hogy a

Habig-féle kalapok

nállam dús választékban kaphatók.

Bolyai Gyula

kalapos üzlete,

Kolozsvár (beltorda-utcza, Takarékpénztár-épület.)

864. (1—10)

Végeladás! Végeladás! Végeladás!

Van szerencsém a n. é. t cz. közönségnek tudomására hozni, hogy a **Maros-Vásárhelyt 3 év óta fennálló**

norinbergi-, diszmű- és porczellán fióküzletemet

feloszlatom és az abban lévő árukat **tetemesen leszállitott árakban** kiárusitom.

Becses pártfogását a t. cz. közönségnek kérve — maradok alázatos tisztelettel **Freyler Kálmán,**
Széchenyitér 9. sz., Apolló-ház.

Oly vevők, — kik az egész üzlet átvételéhez szólni kivánnak, kéretnek czimemhez oda irni.

845. (8—10)

Végeladás! Végeladás! Végeladás!

BEVONUL

a zord téli idő, hoszszas estéivel; ki ne találna ilyenkor kellemes szórakozást a zenében és kinek ne volna bármely ünnepélyes alkalomra a legkedvesebb meglepetése, ha a szeretteitől egy czélszerü hangszert kapna?

Hangszer-ipartelepem, mely hazánkban a legnagyobb képességü vállalat, nemcsak zenészek és müvészeknek szolgál legczélszerübb bevásárlási forrásul, hanem feladatul tüztem ki magamnak, hogy működvelők és olyanok, kik ezen idény alatt valamely hangszert maguknak elsajátitani kivánnak, ezt könnyen és csekély áldozatok árán megtehessék, sőt olyanok számára is gondoskodva van, kiknek épenséggel nincs módjukban valamely hangszert megtanulni. Kinek semmi zenei képessége sincsen, mechanikai hangszereim segélyével élvezetteljes estéket szerezhet magának. — *Mindennemü hangszerek és zenélőmüvek javitása szakszerü pontossággal elvégeztetik és óeska hangszerek cserébe is elfogadtatnak. — Kivánatra nagy képes hangszerkatalogusom ingyen és bérmentve megküldetik, melyben bővebb felvilágositás található. — Harmonikáról külön árjegyzék jelent meg.*

STERNBERG ARMIN

legnagyobb képességü hangszerkészitési Ipartelepe

Budapest, VII., Kerepsei-ut 66. szám.

812. (7—10)

Szám **25**—1889. jkvi. 857. (3—3)

Hirdetmény.

Mely mellett az alólirott elöljáróság közhirré teszi, hogy a **maros-ludasi piaczi vámszedési jog**

1890. évi Január hó 1-től

3 egymásutáni évre nyilvános- és zárt árverezés utján **1889. évi Deczember hó 11-én** I-ső — és esetleg **1889. évi Deczember hó 16-án**, II-ik árverésen haszonbérbe fog adatni.

A haszonbéri feltételek a hivatalos órák alatt a község házánál megtekinthetők.

Maros-Ludas, 1889. november hó 18 án.

Az Elöljáróság.

Czipőt venni czipésztől kell!

Munkát a hazai iparosnak!

FERENCZI IGNÁCZ

CZIPÉSZ,

KOLOZSVÁRTT, A FŐTÉREN.

503. (48—0)

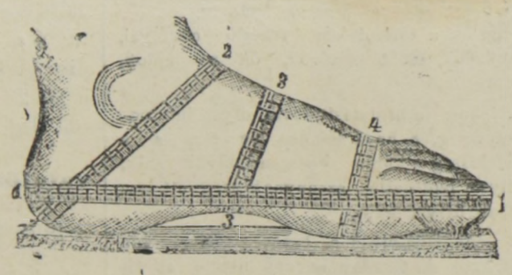

Elismert első és legnagyobb raktára.

Saját készitményei.

Kézi munka, nem gépi!

Nem uj, nem külföldi, nem bécsi, de nem is módlingi, hanem elismert kolozsvári készitmény!

Megrendelések minta-czipő, vagy mérték után

pontosan és jutányosan

felvállaltatnak.

Pontos rendelések azonnal teljesittetnek.

Mert csak ugy halad iparunk!

Igy nekünk kenyeret adunk!

Alapittatott 1858-ban. **WALSER FERENCZ** Alapittatott 1858-ban.

első magyar gép- és tüzoltószerek gyára, harang- és érczöntődéje, Kolozsvártt, belmonostor-utcza 12-ik szám.

Ajánlja gyártmányait, mint magyar különlegességet

kútakban

és mindennemü

szivatytyukban,

tüzi- és kerti fecskendőkben.

Elvállal teljes

vizvezetékek

berendezését, **városok, földbirtokosok** és **magánzók** részére, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett.

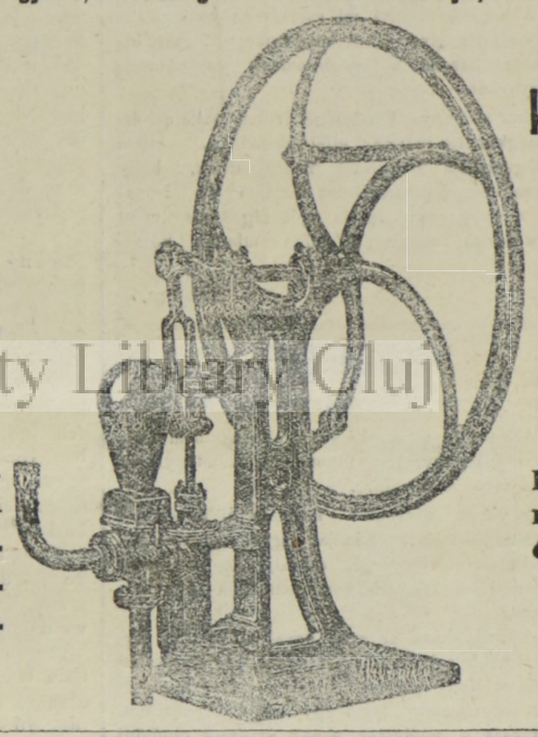

Ajánlkozik

köz- és magánfürdők

felszerelésére,

szagmentes ürszékek

felállitására s minden

vizimüvi munka

gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok és részletes költség-tervezetek kivánatra díjmentesen küldetnek.

Egyetlen belföldi

szivatytyu-gyár!

506. (29—x)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Erdélyi veder. Évi átlagos termelés 20,000 erdélyi veder.

A ki

tisztán kezelt, hamisitatlan, kitünő minőségü eredeti **jó asztali bort** akar háztájának olcsó áron beszerezni:

842. (4—5)

olvassa el az alanti árjegyzéket.

(Az árak, ki legalább 50 literig vesz, minden költség betudásával vannak kitéve.)

Árjegyzék

a Fröhlich Géza vezetése alatt álló

Erdély hegyaljai bor nagy kereskedésből |Kolozsvártt, Szentegyház-utcza, Tisza-ház.

Kitüntetve asztali szinborai és nagyban való termelésért

PÁRIS 1878. NAGY-ENYED. BUDAPEST 1885.

Kizárólag saját termésü Hegyaljai fehér és vörös asztali borok, magán fogyasztók részére legkevesebb 50 liter vételnél.

50 liter 1882-beli 1 osztályu asztali szinbor	13·—	50 liter 1885-beli 1 osztályu Riesling	18·—
50 liter 1885-beli 2 osztályu asztali szinbor	11·50	50 liter 1885-beli 1 osztályu Carbenet vörös	20·—
50 liter 1887-beli 2 osztályu asztali szinbor	10·—	50 liter 1885-beli 1 osztályu Pinot vörös	20·—
50 liter 1888-beli 3 osztályu asztali szinbor	9·—		

Vendéglősök és **ismét elárusitóknak** rendkivüli előnyös árakát szabunk, külön árjegyzékünk szerint.

Nagyobb megrendeléseket egyenesen **Krakkói** (Hegyalyán) pinczéimből szállitunk, hol raktáron legjobb fajta asztali borokból **300,000** liter van készletben 1882., 1885., 1887., 1888-iki jó évfolyamokból.

Boraink tisztaságáért egész készletünkkel kezeskedünk.

Évi átlagos termelés 20,000 erdélyi veder.

Nyomatott MAGYARY MIHÁLY könyvnyomdájában Kolozsvártt, belközép-utcza 33. szám.